

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-
8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.
Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administraciji) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četr leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četr leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer: v torek, četrtek in soboto.

Šolska obravnava.

Z Dunaja, 25. aprila.

Državni zbor je včeraj obravnaval § 21 šolske postave, ki staršem, pa občinam daje pravico zahtevati, da se iz šole izpuste otroci, ki so šest let v šolo hodili in se dobro naučili krščanskega nauka pa brati, pisati in računati. Levičarji so bili pri tem paragrafu v hudi zadregi; tudi njih kmečki volilci zahtevajo polajšave glede obiskovanja šol, in marsikateri poslanec se je bal zgubiti zaupanje svojih volilcev in poslanstvo, ako bi se bil upiral tem tolikanj opravičenim željam. Zato se je po liberalnih listih razglasilo, da smejo pri tem paragrafu poslanci slobodno glasovati. Toda kmalo so se nasprotniki zopet premislili, in ko je prišel včeraj v razgovor omenjeni paragraf, oglasilo se je 13 levičarskih govornikov zoper, in le trije za § 21.

Pred začetkom opomnil je g. predsednik poslušalce na galeriji, da naj med obravnavami in glasovanjem molče, ker bi jim sicer zaukazal iti iz zbornice, ne da bi jih še enkrat opominjal. To je pomagalo in poslušalci so bili včeraj vseskozi mirni.

Prvi je govoril Dumba zoper § 21, kakor ga po sklepah gospodske zbornice priporoča odsek. Dumba zastopa kmečke občine nižjeavstrijske ter sam sprevidi potrebo kmečkim prebivalcem privoliti, da bi jim ne bilo treba otrok osem let v šolo pošiljati. Pa njemu se ne zdi potrebno, da bi se jim ta pravica pripoznala v postavi, ampak dovolj bi bilo, meni

Dumba, ako bi se ministru dovolilo, da sme take polajšave dovoljevati. Stavil je toraj predlog v tem smislu. Za njim je govoril drug poslanec nižjeavstrijskih kmečkih občin, Fürnkranz, ki je pa podpiral in zagovarjal § 21, češ, da kmečko ljudstvo zahteva postavno določbo, kakor je razodelo na premnogih ljudskih shodih.

Tudi minister Conrad je poprijel besedo, ter prav temeljito dokazoval, da § 21 ne določuje nič novega, ampak le zaukazuje, kar je bilo že 15 let v navadi. Ni namreč res, da bi bili otroci osem let v šolo hodili, ampak prvsod so se dajale take polajšave, da osemletnega šolstva dejansko nismo imeli. Izvrstno je g. minister zavračal nasprotno govornike ter jim očital, da so vsi njihovi pomisliki le politične fraze, s katerimi hočejo slepiti nezavedno kmečko prebivalstvo.

Dunajski poslanec Löblich ne pozna drugega stanu, kakor obrtniškega, kteremu bi morali služiti vsi drugi. Tudi šola naj bi se po njegovih mislih tako vravnala, da bi koristila obrtnikom; ali se prilega ogromnemu kmečkemu prebivalstvu ali ne, to g. Löbliha malo briga; naj ves svet pogine, da le obrtnik ostane, pa bo prav. Po nasvetu dr. Tonklija sprejme se potem sklep splošnje obravnave, in ostali nasprotni govorniki si izvolijo dr. Koppa za svojega glavnega govornika, izmed desničarjev pa je imel govoriti še Štajarski kmečki poslanec Bärnfeind.

Kopp je ponavljal, kar so že prej nekateri govorniki omenjali, da bo skrčenje osemletnega

šolstva škodovalo vojaštvu, ki ne bode več dobivalo dobro izšolanih novincev in da bodo zaradi tega on in tovariši glasovali za Dumbov predlog.

Ker se je Bärnfeind odpovedal besedi, govoril je poročevalec Lienbacher ter dokazoval, da bi Dumbov predlog ne bil nobena dobrota za kmečko prebivalstvo, ker bi bilo vladi na prosto voljo dano, polajšanja dovoliti ali pa odreči.

Pri glasovanju bil je predlog Dumbov zavržen s 169 glasovi proti 158. O § 21 glasovalo se je potem ustmeno, in bil je sprejet s 172 glasovi proti 159; zanj sta na leviči glasovala Fürnkranz in Schönerer; vsi drugi levičarji in vsi udje Coroninijevega kluba glasovali so zoper § 21, kar je tem čudnejše, ker Goričani in Istrijani živijo polajšanje, ki ga drugim odrekajo.

Na vrsto je prišel sedaj § 23, ki določuje šole, ktere nadomestujejo ljudske šole. Pri tem paragrafu oglašil se je c. k. profesor višje poljedeljske šole, dvorni svetovalec Exner. Ta nemški profesor je tako zaljubljen sam v se, da vedno le o sebi govori in da se domišluje zlasti v obrtniškem oziru za največjega strokovnjaka. Hudo ga je bolelo, da se je poročevalec Lienbacher vedno skliceval na knjigo dvornega svetovalca Eitelbergerja, in da njegovega strokovnjaštva ne čišla. Eitelberger, si misli Exner, vendar ne more in ne sme imeti tolike veljave, saj sam pravi, da je njegova knjiga le „poskušnja“. Iz tega je razvidno, da se Eitelberger ne more primerjati z

Listek.

Ruska vojska na Ogorskem l. 1849.

(Pripovedovanje starega ruskega vojaka.)

(Dalje.)

Če se vam ljubi, zamorem vam tudi o bitkah pripovedovati: bil sem pri Vacovu, Miškolu in Debrecinu v ognji. Resnico govoré, ni mogoče trditi, da bi bila duša na pravem mestu — razumi se, da se delaš, da bi kolikor mogoče izgledal ugodno. Na to tudi prisegamo. In največ je treba imeti takrat zaupanja v Boga, gospod; z molitvijo ti tudi srčnost prihaja do srca, smrt se ti ne dozdeva več tako strašna in povem vam: smrt je strašna le od dalje, ko ji pa stojiš in gledaš z obličja v obličje, tačas pa pozabiš na njo, kakor v vročinski bolezni. A res je takó, vse molitve izmoliš, kar jih le znaš, pa se spomniš tudi na one, katere si že davno pozabil.

Naskok — to je nič. Tam človek junakuje, kričiš „húra“, naj bi tudi krtače pršale. A gospod, za konjištvo, ni slabše reči, kakor kriti svoje topove, ker tú stojiš na mestu, sklopiš rote in na tebe strelja sovražnik. In

kam se je s konjem skriti? Pešec zleze za panj ali za kup, — ne takó mi. Konči, od nas gine od krogelj več konjev nego ljudi, ker človek sedeč na konji, ima na njem zavetje. Kroglja prileti konju v glavo, konj pade, a človek ostane živ. Pa tudi konji so močno pozorni. Verjamete, da konji vidijo, ko drugi padajo? Iz desne na levo poskakujejo, značijo da to ni več šala,

Od konja je mnogo odvisno. Nekateri konj se straši od krtač in noče naprej. Človek je človek, tudi za konje nam je žal, če jih ranijo. Vrže se reva na zemljo, zastoka, krv se valí z rane, od bolesti trga zemljo z zobmi in gleda na svojo krv, kako ona teče. In stoka, pa stoka, snameš z njega sedlo prekrižaš se! „Umri“, rečeš. Morda je to greh, pri krepanju konja križati se — no vže je taka vojaška šega.

Lehko ranjeni konj, ali taki, kteremu je krogla eno nogo zlomila, skače še dva, tri dneve po treh nogah za polkom, Ej, ej! Odgnati ga ni mogoče, dokler se sam kje ne zvali. Domoriti ga, nikakor ne. Nobeden vojak tega ne učini, in če li ima čas, ga še vsak poslednjekrat nakrmi in z vodo napoji, ter mu s čunjami rano obveže.

Pa kaj še. Še pridružujejo se konji vojakom na maršu. Naši vojaki jih krmijo. Čudno, tudi v bojišče gredó in pred eskadronom poskakujejo tudi takrat, ko začne ta napadati.

Stari vojaki govoré, da konji slutijo svojo smrt. Nú, to, je pa le sama domišlija. Marsikteri vojak tudi sluti svojo smrt, in resnično tudi pade. Naposled, kjer drevo posekujejo, tam iverje odpada.

Pri nas je bil dostojnik Soročinski. Ta je slutil svojo smrt. Njegov sluga je bil moj prijatelj. On mi je pripovedoval, da ko smo še iz Poljske odhajali, je rekel njegov gospod, da ga v tem boji umoré. Tudi na poti je to ponavljal. Tri dneve pred bitko v Vacovu prevzel ga je spanec . . . leži, leži, ne je, ne pije. Njegov sluga se muči z njim: „vstanite vaše blagorodje“, govori, „ter povžite kaj, sicer po vsem oslabite“. — „Oh“, rekel je Soročinski, „ne muči me pred smertjo“. In to je bilo še o času, ko še ni bilo niti sluha o sovražniku.

In kaj bi si mislili, gospod? Bilo je to v nedeljo, dne 3. julija. Bil sem na predstraži. Šli smo po veliki peštanski cesti. Naši dostojniki so se starali že na Pešto, ker zdra-

Exnerjem, in če se hoče poročevalec sklicevati na strokovnjake, naj bi se raje skliceval nanj. Da pa Exner ni taka bistra glava, kakor si sam domišljuje, pokazal je danes. Prežvekoval je stari ugovor, da bodo morali otroci postopati, ako jim od 12. do 14. leta ne bode treba več v šolo hoditi, in ako jim pred 14. letom ne bode mogoče delati po fabrikah. Učeni gospod je prezrl, ali prav za prav s svojimi tovariši nalašč prezira, da bodo otroci tudi do 14. leta smeli hoditi v šolo, ako bo to starišem po volji, in da 12 do 14 letnim otrokom ni ravno treba v fabrike hoditi, ampak da se tudi drugje za nje dobi primerne dela.

Pa Exnerju ni bilo dovolj ponavljati samo stare reči, hotel je tudi kaj novega povedati. Toda kakšne so bile te njegove novosti! Odmevale bodo po vseh pokrajinah med kmečkim ljudstvom, ki bode iz Exnerjevih besed sprevidilo, kako liberalna gospoda o njem sodi. Exner je rekel, da se poslanci ne smejo ozirati na želje kmetov, ker niso zato izvoljeni, da bi zastopali v zbornici želje svojih volilnih okrajev, ampak svoje prepričanje. Vemo pa, kakšne so želje kmečkih prebivalcev, ki niso imeli nove šole. Od načela, da se morajo v zbornici zastopati želje kmečkega prebivalstva, je le korak do načela, da se imajo zastopati želje gospodov šolskih pobalinov, enako mladoletni so namreč oboji. Velika veselost je bila na levici zaradi tega surovega napada na kmečko ljudstvo, ki ga je pa poročevalec Lienbacher prav odločno zavrnil, rekši, da volilci, ktere mi zastopamo v zbornici, niso šolski pobalini, in da se v konstitucionalnem življenju treba ozirati na želje volilcev, ali pa se odpovedati poslanstvu. Levičarji so sicer glasno oporekali, češ, da Exner tega ni govoril, in da ga poročevalec ni umel. Tudi Exner se je repenčil, da ga Lienbacher ni prav razumel, ker je le rekel, da se od neopravičenih želj volilcev lahko preskoči do želj šolskih otrok. Da je res tako govoril, skliceval se je na stenografični protokol, in v svoji oholosti zapisnikarjem naročal, naj pravi pomen njegovih besed določijo, ne da bi

on kaj popravljaj svoj govor. Pa silno se je vrezal: g. Lienbacher je naročil stenografom, naj zapišejo Exnerjeve besede, in ko jih je prebral z opazko, naj poslušalci sami sodijo, kdo ima prav, ali on, ali Exner, sprevidili so še levičarji, da se je Exner strašansko zaletel. Poslanci na desnici pa, ki prej govornika niso slišali, so od g. predsednika zahtevali, naj govornika posvari, ker je razžalil kmečke volilce, primerjavši jih šolskim pobalinom. Gosp. predsednik je sicer rekel, da nima vzroka, koga pokarati, toda kmečki poslanci hočejo na vsak način imeti zadostenje, ter ga bodo iskali pri volilcih. Čujem namreč, da bodo poslanci nemških kmečkih občin, kterim so zlasti veljale besede Exnerjeve, svoje volilce opozorili na te besede nemškega liberalnega profesorja, in ni dvoma, da bodo nemški kmetje sprevidili, na kateri strani so njih pravi prijatelji, ter odločno oporekali zoper napade profesorja Exnerja. Sicer pa se je deloma že danes pokazalo, da kmečko prebivalstvo za levičarje ne mara. V Langenloisu se je namreč zbralo tamošnje kmečko društvo, čigar udje so zgolj kmetovalci, in to po večini svoji liberalno društvo, je sklenilo najprisrčnejšo zahvalo vsem poslancem, ki glasujejo za šolsko postavo. Ta zahvala se je po nasvetu poslanca Fürnkranza pridejala protokolu današnje seje državnega zbora, in liberalci se odslej ne bodo več mogli sklicevati na to, da kmečko prebivalstvo ne želi skrajšanja šolskega obiskovanja.

Exner je pa včeraj še eno razžaljivo in neparlamentarno besedo izrekel, ker je postavodajalstvo državnega zbora od l. 1881 naprej imenoval spolzlo (frivolno) postavodajalstvo na versko-nravni podlagi. Pa g. predsednik in poslušalci so preslišali te besede, sicer bi bil moral g. predsednik govornika zaradi razžaljenja državnega zbora pokarati.

Paragraf 23 bil je potem brez premembe sprejet in ob štirih popoldne seja sklenjena.

Danes je zbornica sprejela §§ 29, 30, 32, 36, 38, 41, 42 in 46 nove šolske postavbe brez posebnih ugovorov; samo profesor Lustkandl se ni mogel zdržati, da bi ne bil zbornice

pani šotori so jim mrzeli. Dan je bil krasen: kako lepo bi to bilo vstopiti v slavnem maršu v glavno mesto! Tu naenkrat, ne daleč od mesteca Gödölö-a se ustavimo. Zakaj tak!? vkažejo nam: doli s konjev — kašo kuhati. Razvrstimo se, ognje naredimo — kar začujemo glas: „Pohod! Uboži in ujuki nazad!“ (težki vozovi in povezki nazaj). Gledam — a general je vže na konji. Začul sem krik — šunder — vže zapovedujejo: „sadis!“ (vsedite se). Kotle izlivajo, govedina ni kuhana! Glej, nekoliko stotin Kozakov je preletelo skokoma mimo nas. Tudi glavni stan naše kolonije počel je odhajati.

Idemo naprej. Kmetje gledajo na nas — vprašamo jih, če je sovražnik blizu.

„Nikogo niet.“

„Je že davno ko so bili tu Ogri?“

„Ali mi jih že dayno nismo videli.“

Zakaj so nas tedaj naplašili? Idemo dalje, ugledamo gosposki hram in gospod stoji z rodbino na balkonu, sname klobuk, na dvorn sodčki z vinom in služabništvo napaja naše vojake.

Dalje tam vidimo mestice: prebivalci stojé na ulici — tudi ti ne vedó nič o sovražniku! Oj, to je prekanjeni narod, gospod! Preišemo mestice, uberemo pot po ravani — nikogor

ni videti — bojazen zastonj. Šli smo počasneje in dostojniki so odhajali iz svojih prostorov, tvoreči male grupe. Imeli smo majorja, vrlo šaljivega, Bog mu daj zdravje! ta izvleče karte in gospodje oficirji začnejo na konjih kvartati!

Presli smo blizo 30 vrst (ruskih milj). Pred nami kakor bi se iz zemlje zakurilo — to je bil oblak prahu! Mogoče, čeda ide domú,

Tu prelete nas Őrkezi. Bog znaj, kje so se ti vzeli pri našem oddelku — vsaj, gospod, vojak, dá, tudi oficir, le malo vé, kaj se godi. Vkažejo ti in ti greš — to je vse. Vidite, tudi general je vže davno vedel o sovražniku, a ni rekel nič.

Naenkrat začujemo ukaz: „pod — steg — nut, češuj!“ — „Pritočit kara — biny! Rrrisiu!“

Razleteli smo se tropoma, gospod, da se je kar prah valil k oblakom! Kakor se to zmiraj godi, se je vojska razpršila, da tudi karijero smo morali poditi. Da bi bili lagljejši, odmetavali smo proč prešano seno in oves iz mehov izsipovali. A vroče je bilo, gospod!

(Dalje prih.)

dolgočasil s svojimi neslanimi opazkami, in nedavno izvoljeni linški poslanec Vielguth je hotel pokazati, da ima tudi on jezik in da ni samo zato v zbornici, da bi molčé glasoval, ampak da zna tudi govoriti. Omenjeni paragrafi zadevajo vravnave učiteljskih pripravnic, pravne razmere učiteljev pa spričevala za učiteljsko sposobnost.

Za tem je prišel na vrsto § 48, ki določuje, da mora biti šolski voditelj z večino svojih učencev ene vere. Levičarjem se ta paragraf narbolj mrzi, ker odslej ne bode nič več mogoče, da bi liberalne šolske oblasti katoliškim občinam vsiljevale judovske učitelje. Zato so vso svojo pozornost obrnili na ta paragraf in napeli vse žile, da bi ga ovrgli. V ta namen so se celo izmislili, da ta paragraf spreminja temeljno državno postavo, po kateri imajo vsi državljani brez ozira na vero enake pravice do vseh javnih služeb, pa že prvi levičarski govornik grof Attems je moral spoznati, da § 48 sam na sebi temeljnih postav ne spreminja, drugi govornik Bareuther pa tega vprašanja še omenjal ni. Za postavo je govoril župnik Weber, ki je liberalcem zaklical, naj bodo najprej judje in protestantje liberalni v svojih naredbah, svojih šolah, svojih pokopališčih, itd. potem še le bodo smeli kaj enakega zahtevati od katoličanov, ki se bodo pa še pomislili, preden jih bodo posnemali. Tudi minister Conrad je poprijel za besedo ter je zagovarjal § 48. in dokazoval potrebo njegovo. Vpisani so bili zoper postavo kot govorniki še gospodje Sturm, Weitlof, Sprung, Schönerer, Haase, Lustkandel, Magg, Hoffer, Reschauer, Moro, Roser, Stourzh, za postavo pa Kovalski, Ozarkievič, Dipauli, Oelz, Oberndorfer, Ruf, Zehetmayer. Govorjenja tedaj tri dni ne bi bilo konec, ko bi bili vsi prišli na vrsto; zato je poslanec Bärnfeind nasvetoval konec obravnave, ki je bil sprejet. Govorila sta toraj še samo generalna govornika Dipauli pa Sturm. Dipauli je kratko pa stvarno in prav gorko zagovarjal § 48, ki staršem daje poroštvo, da njih otroci kakemu brezverskemu ali drugoverskemu učitelju ne pridejo v roké. Vse drugače pa je govoril dr. Sturm; § 48 mu je bil deveta briga, in mu je dajal le priliko, strastno napadati in psovati večino državnega zbora. Na vrsto so prišli najprej Čehi, Poljaki in predsednik dr. Smolka sam, potem ministri itd. Z vso gorečnostjo jim je prigovarjal, da bi jih zbegal in vsaj odvrnil od glasovanja. Ministra Ziemialkovskega je spominjal na besede, ki jih je pred nekimi leti govoril v zbornici, ter sklicevaje se na sv. pismo, priporočal zlasti izrek: Kar nočeš, da se tebi zgodi, tudi drugim nikar ne stori. Nad ministrom Pražkom se je hudoval zaradi jezikovnih zadev, Smolkatu je očital, da bi nikdar ne bil mislil, da bodo svobodne šolske postavbe pokopane pod njegovim predsedništvom, ki je v Kromerizu kot predsednik državnega zbora tolikanj gorel za svobodo! Tako je dr. Sturm razsajal skoraj tri ure. V začetku so ga poslanci poslušali mirno, a ko je postajal le predrznejši, pošla jim je potrpežljivost in začeli so ga opominjati, naj govori k § 48, in naj nikar ne omenja reči, ki s tem paragrafom niso v nobeni zvezi. Tudi g. predsedniku so zamerili, da Sturma ni ustavljal, pa menda zaradi tega ni storil, da je s tem hotel sebe ali pa Poljake varovati pred Sturmovimi napadi. Ob šestih zvečer je Sturm sklenil svoj govor in po nekterih opazkah poročevalca Lienbacherja nasvetoval je Tomašek ustmeno gla-

sovanje o § 48., češ, da se bo vedlo, koliko večino je bil sprejet § 48. Dr. Smolka je odgovoril, da po njegovem mnenju § 48. ne spreminja temeljnih postav, da bode toraj on potrdil sprejem njegov, ter konečno razsodbo prepustil njemu, ki ga vsi častimo kot vrhovnega čuvaja nad vstavo. Pri ustmenem glasovanju bil je § 48 sprejet s 169 glasovi proti 163. Levičarji so oponašali: To je lepa večina, ravno za glasove ministrov! Z levičarji sta glasovala tudi Fürnkranz in Schönerer, ker zbornica ni zadostno podpirala njunega nasveta, da judje sploh ne morejo postati šolski voditelji. Veliko strmenje pa je zbudilo glasovanje boso-petega avguštinskega priorja Possetta, ki je z levičarji glasoval zoper § 48, in glasni: čujte, čujte, so zadoneli po zbornici, ko je s strahopezljivim glasom rekel: ne! Ob polu sedmih zvečer se je končala seja, ki se je pričela ob desetih dopoldne, ter je potem takem trpela celih 8 ur in pol!

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. aprila.

Avstrijske dežele.

Svitli cesar bodo od 23. t. m. naprej stanovali v Schönbrunnu poleg Dunaja. — Prestolni naslednik Rudolf je prišel 24. t. m. na Dunaj, da je bil pri pogrebu nadvojvodinje Marije Antonije in od tod se je vrnil nazaj v Prago.

Iz Budapešte, 24. aprila. Spodnja zbornica debatuje o predlogu zastran pobiranja davkov in prišli so do § 43. — V zgornji zbornici je izrekel podpredsednik svoje sočutje grofu Francu Zichy-u povodom smrti sina, papeževega prelata in kamornika. Prihodnji ponedeljek pride zopet na vrsto debata o postavi za srednje šole.

Vnanje države.

Pooblastila evropske dunavske komisije so minula 24. t. m., a sklenjena pogodba še ni podpisana (potrjena), zato se vlade prosijo, da bi podaljšale ta pooblastila. Prvo pooblastenje je bilo dano l. 1871 na 12 let.

Iz Berlinu. V državnem zboru je bil po šesturni debati zavržen predlog Windthorsta, da ima katoliškim duhovnom dovoljeno biti sv. mašo brati in sv. zakramente deliti, z 229 zoper 133 glasov. A sprejet je bil predlog, da kedar se ima doseči porazumljenje z Rimom, imajo se pregledati majeve postavne in dovoliti prostost katoliškim duhovnom za sveta opravila.

O **trojcati zvezi** pripoveduje v pariškem listu bivši poslanec v Madridu, Andrieux, zanimive reči. On pravi, da je ta pogodba podpisana že junija l. 1882. Zveza je namenjena zoper Francosko, hočejo jo namreč prisiliti, da bi razorožila. Bismark bi rad Evropi mir ohranil, Francoski hoče perote postrčiti, zato bi rad, da bi ostala sama brez zaveznikov. Iz trojcate zveze bode postala četverna. Giers, ruski minister, je baje pritrdil, Španjsko so tudi vabili, da bi pristopila ti zvezi; Anglija bode privolila iz kupčijskih ozirov.

Turčija, ki je bila poprej na vso moč sumnjiva do Avstrije, je privolila, da se avstrijske železnice priklopijo turškim, t. j. z njimi se zvežejo pri Vranji. Turški vladni list „Osmanli“ piše: „Turčija in Avstrija ste odločeni, da se med sabo porazumite, a ne da bi druga drugi življenje zavidala, obema se odpira široko obzorje za slavohlepnost. Od kod neki, da je Turčija naenkrat tako razsvitljena?“

Kdo pa z **Italijo** najbolj tekmuje? Kdo drugi kakor Francoz in Anglež. Kolikor bolj se ta dva razširjata ob bregovih sredozemskega morja, toliko manj prostora ostaja Italiji. Sedaj pa že nekoliko razumemo, čemu je trojna zveza. Angleža hočejo prisiliti, da bi zaradi Egipta prinehal, Francozje naj se pa umaknejo iz Tunisa. Potem bode mir imela Laška pred Francoskim uplivom v severni Afriki. Nasledek

zveze bo naj berž protipeza, t. j., zveza drugih velevalsti zoper te tri.

Iz Kristijanije (Norveško). Odelsting (gosposka zbornica) je sprejela nasvet odseka, da naj se vsi državni svetovalci zatožijo. Norvežani bi se naj raje odtergali od Švedije, s katero so navezani le po kraljevi osebi (personalna unija), a še ta nekaterim preseda.

Preko Angleškega se je zvedlo, da je portugalska vojna ladija na **reki Congo** v južni Afriki več manjših francoskih ladij potopila. Ravno tako so med potjo večje angleške ladije proti reki Congo. Ako so te novice resnične, bode se prijaznost Francoske in Angleške, od katere si je ranjki Gambetta toliko obetal, hitro razkadila.

V **Tonkin-Kino** bodo poslali Francozje 1500 mož, kakor hitro zbornica dovoli za to potrebnega denarja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 25. aprila. (*Dunajski profesorji pa advokate v državnem zboru*) so večidel krivi vednih preprirov v državnem zboru in med raznimi narodi, in toliko časa zaželenega miru ne bo, dokler bodo nemški volilei po drugih deželah volili dunajske profesorje in advokate, ki se jim po vsej sili ponujajo, ne pa lastnih ljudi. Taki poslanci nimajo s svojimi volilei nobene zveze, oni ne poznajo njihovih potreb, zato pa gledajo samo na svoje koristi, ne pa na želje svojih volilcev, kakor je profesor Exner včeraj naravnost rekel v državnem zboru, in zato jim tudi za spravo med raznimi narodi ni mar, ampak si še želé razprtij in razdraženosti, ker dobro vedó, da jih ljudstvo nič več ne bode volilo za poslance, ako se poravna s svojimi slovan-skimi sosedi. Ravno sedaj se zopet dunajski profesor Krauss nemškim štajarcem ponuja, naj ga izvolijo za poslanca namesto ranjkega Falketa, in liberalni dunajski listi naznajo, da so štajarski volilei zadovoljni s tem kandidatom. Ali res nemški liberalni štajarci med seboj nimajo domačina, ki bi mu izročili poslanstvo, ker sezajo po dunajskem profesorju? In kakšne zasluge ima ta mož? Naj večja njegova zasluga je, da je predsednik nemškega Schulvereina! Nemški Schulverein je toraj že tako predrzen postal, da hoče voditi politiko in lahkoverno ljudstvo za nos voditi. Hvala Bogu, da so pa tudi med nemi. možje, ki njegovo škodljivost sprevidijo in ji po vsi moči nasprotujejo. Tak mož je v prvi vrsti linški škof Rudigier, ki je razposlal pastirsk list, v katerem duhovne in verne sviri pred nameni nemškega schulvereina, ki se sicer kaže v ovčji obleki, pa je grabljiv volk.

Z Dunaja, 26. aprila. (*Šolska postava. Delegacije.*) Državni zbor namerava danes dovršiti šolsko postavo. Obširneje govorjenje bo pri § 54. o disciplinarnih določbah zoper učitelje, pa o § 75, ki določuje izjeme za posamezne dežele in resoluciji. Jutri ali v soboto bi bilo potem tretje branje, in ob enem bi se vršile volitve za delegacije. Kranjski poslanci bodo za delegata izvolili grofa Hohenwarta, za namestnika njegovega pa poslanca Kluna. Izmed Goričanov pride letos vrsta na grofa Coroninija kot delegata, ker je bil lani vsled porazumljenja izvoljen dr. Tonkli. V ponedeljek ne bo javne seje, ker praznujejo Grki še le zdaj svoje velikonočne praznike, pač pa bode shod strokovnjakov, ki ga snuje obrtnijski odsek, da izve različno mnenje gledé rabe otrok, gledé delu odmenjenih ur, posvečevanja nedelj in praznikov itd.

S Krke 24. aprila. V nedeljo zjutraj ob četrtna pet je nastal v Velikih Lesah v sredi vasi ogenj. Pogoreli so 4 posestniki. Dvema je vse zgorelo, enemu je ostal pod, in drugemu pa kašča. Zgorelo je enemu gospodarju tudi 9 ovac, drugo živino so oteli. Naj bi ne bilo vreme tiho, bi bila najbrž vsa vas pogorela. Le dva sta bila zavarovana. Pravijo, da so ponočnjaki zažgali, ker tudi pri nas gospodari strupeno žganje, in nekteri žganje-pivei nikoli, posebno pa v sabotih niso ugnani.

Danes se je prigodila druga nesreča. Še ne 3 leta stara deklica Podbukovskega mlinarja je utonila. Kako, in kje je v vodo padla, se ne ve. Komaj so jo pogrešili, so jo tudi na vse strani iskali, med tem jo je nekdo v vodi na slapu proti Lesam vgleдал. Bila je še topla, ko so jo iz vode prinesli; pa vsa pomoč in prizadevanje deklico oživiti, je bila zastonj. Milovanja vredna sta oče in mati, ki sta skrbno čula nad otrokom, in ju je vendar taka nesreča zadela.

Ogenj in otroci niso nikoli dosti zavarovani.

Z Dobrne, 27. aprila. V zadnji mesečni skupščini kmetijske podružnice je g. Kraner razlagal, kako bi si vinorejce naj pomagal v slučajih, kadar mu ni mogoče razpolagati s potrebnim večim številom živie vzlasti plemenitega trsja, tako, da bi si zamogel prirediti trsovnico. Tej nepriliki lahko v okom pride s cepljenjem „v sklad“, kakor se je to do naj-novejšega časa navadno delalo pri drevju, samo z razločkom, da se trta, ki bo veljala kot divjak, mora obrezati nad korenjem v zemlji, iz katere potem nastavljeni cepiči moléjo. Razlagalec razkazoval je še cepljenje dreves „za kožo“ in, ker je čas pripuščal, govoril o „večnej detelji“ ali „espereti“ ter sklepoma med poslušalec razdelil njeno seme, vrh tega še živie in cepičev, da je vsak zamogel slišane nauke tudi v roki domú nesti, — to z blagosrčnim dovoljenjem gosp. dr. Langer-ja. Zahvala obema!

V Serajevu, 13. aprila 1883. Hvala Bogu, dobili smo četrtega kanonika, Imenovan je 28. sušca; upamo, da konec tekočega meseca pride že v Serajevo. Gospod dr. Ivan Koščak, profesor in spiritual v Senju, doveršil je bogoslovne študije v Rimu. — Rešeno je tudi „pitanje o župah.“ Mi smo popolnoma zadovoljni. Prihodnja številka našega službenega lista prinese dotični dekret kongregacije „extraordinariis negotiis ecclesiasticis prae-positae.“ Slične prepirke nastale so tudi v Angleški, ko so bili Pij IX tam cerkveno hierarhijo ustanovili; rešile so se še le z odločbo „Romanos pontifices“ sedanjega sv. Očeta. Na to odločbo se tudi sedaj sklicujejo, pa ta naputak (navod) dan za Bosno in Hercegovino od Benedikta XIV v pismu „Firmandis“. V teh odločbah se načelno vravnava razmerja med cerkveno hierarhijo in franč. redom gledé duhovnij, njihove delitve, namestovanja duhovnov po duhovnijah itd. Gledé števila duhovnij nismo dosegli vsega, kar smo želeli; a vendar smo dosegli toliko, da smo zadovoljni.

Glavna predsednica hčera božje ljubezni mi piše, da se bo 1. maja v Št. Andreju odprla slovenska kandidatura za one Slovenke, ktere bi želele stopiti v njihovo družbo. Vodili bi prosivke očetje jezuitje, ki znajo slovenski. Ako bi se oglasilo okoli 15 slovenskih deklet, dobila bi se za-nje iz Zagreba hervaska učiteljica. Tako se je sedaj sklenilo, ker nam

tukaj manjka prostora. Ako bi ta naredba ne bila dobra, hoče se premeniti. Žal mi je, da do dosedaj nimamo ni jedne Slovenke.

Domače novice.

(Jaques je odgovoril g. deželnemu predsedniku Winklerju) pa tako medlo, tako puhlo in površno, da ta odgovor še njegovim najboljšim prijateljem ne more zadostiti. Ne ene laži ne ovrže, ki mu jih je naštel gosp. deželni predsednik, ampak se le sklicuje na celovške „Freie Stimmen“, na celjsko „deutsche Wacht“ in pa berlinski „Echo“, češ, da so ti listi pisali ravno to, kar je on trdil. Ali laž Jaquesova zaradi tega postane resnica in Jaques sam poštenjak, ker se izgovarja, da so se z njim vred lagali tudi nekteri listi? Konečno Jaques obeta, da bode skrbno opazoval delovanje g. deželnega predsednika ter povzdignil svoj glas, kadar bo kaj napačnega zapazil. Nam se pa dozdeva, da bo g. Jaques odslej lepo pohleven in miren, da se mu kaj hujšega ne primeri.

(Nova cesta) od Jožefovega trga čez mesarski most na kolodvor je gotova. Potovalcem po tej cesti se odpera čisto nov svet. Sedanji most v svoji borni podobi menda ne bo dolgo ugajal. Delo delu roko podaja!

(Podkovska šola.) Za ude pri spraševalni komisiji v podkovski učilnici so imenovani: dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, vodja podkovske šole; Ferdinand Gaspari, c. kr. živinozdravnik v Postojni, in Edvard Schlegel, učitelj na podkovski šoli tukaj.

(Srečke „Narodne doma“) je c. kr. poštno vodstvo dovolilo prodajati pri vseh poštah na Kranjskem in Primorskem.

(Porotne sodbe.) Predsednik porotnim sodbam v Ljubljani bode predsednik c. kr. višje deželne sodnije gospod Gerčer; namestniki gg.: J. Kapree, Rajmund pl. Čuber in Ljudevit Ravnihar, svetovalci c. kr. deželne sodnije.

Razne reči.

— † Gospa Jožefina Levičnik roj. Pock, supruga g. ministerijalnega tajnika pri pravnem ministerstvu g. Alberta Levičnika, je 23. t. m. popoldne ob polštirih, po daljšem bolehanju na Dunaji umrla, ter bila 25. t. m. ob dveh popoldne pokopana na centralnem pokopališču. Ranjka je bila še le 34 let stara ter je svojemu možu zapustila 3 mladoletne otroke. Naj v miru počiva!

— „Cesarjevič Rudolfovo sadje-rejsko društvo“ bode imelo glavno zborovanje pri sv. Jurji ob južni železnici 20. dan majnika t. j. v nedeljo popoldne ob 2. uri. Spored je: 1. Poročilo g. ravnatelja. 2. Poročilo g. blagajnika. 3. Nastavljanje povernikov po raznih krajih. 4. O sadje-reji bode prednašal g. Bostjančič iz Blance. 5. Razni nasveti.

— Pomiloščenje. Presvitli cesar so polovico kazni prizanesli osebam obsojenim zaradi požara v „Ringtheatru“.

— Odbor nemško-avstrijskega bralnega društva vseučilišnikov na Dnnaji je sklenil občenemu zboru predlagati, da se napravi zaradi govorov o šolski noveli poslancem: Beeru, Carneriju, Promberju, Rechbauerju, Süssu, Tomazczuku in Weitlofu očitna baklada: Res nadopolni vseučilišniki! — „Süd deutsche Post“ ima nemara prav, ki prerokuje kmalo vlado „L...bubokracije“ v Beču. Zadržanje njih proti rektorju Maassenu, zloglasnemu Schönererju in zdaj še ta sklep res naznanjuje dobo 48. leta.

— Na Dunaji so pekovski pomočniki že večidel začeli delati. Določili so, da imajo delati le po 12 ur na dan. Še zaradi hrane

se niso še pobotali, hočejo imeti na dan za hrano po 1 gld., a menda bodo vzeli tudi mali manj.

— Vse pride na dan in tožba zoper Sponga bode marsikaj odkrila, kar je bilo dosihmal čisto prikritega. Sponga je imel prijatla v Szentesu, Jožefa Kallai po imenu, ta je bil zaslišan. Da ni bil pri moritvi grofa Majlajtha prizadet, se je lahko opral, a prišli so na poštni rop v Sorokšaru, tu se je pa Kallai zagovoril, in skoraj gotovo je, da sta on in Sponga pošto okradla. Preiskava postaja čedalje bolj zapletena, ker tukaj so prišli na sled dobro osnovani tolovajski družbi, ki je uže marsikaj učinila vzlasti v Szentesu, kjer so sedaj veseli, da se tu kaj tacega ni zgodilo, kakor v Budapešti. Komaj bi mislili, da bi bil ta mladi človek, Kallai, ki je zahajal v hiše bogatinov, zmožen umoriti koga. Tukaj v Szentes-u je starikast samec, ki bi bil imel sedaj dobiti 15.000 gld. najemščine. Uže mesec dni je ta Kallai prav pridno hodil k njemu v vas, pili so, jedli so, smejali se pozno v noč, in sedaj se z grozo spominja imenovani samec na nevarnost, kateri je po naključju odšel, ko je bil Sponga zaprt. — Kedar ljudje mrjô, imajo za služek mrtvogrobi in mizarji, tako veselje občuti Szentes in okolica pri groznem umoru v Budapeštu, ker prišli so drugim lopovom na sled. Tako so pred nekaterimi dnevi zaprli gospodinjo mašinista, ki je bil v gradu grofa Karolya, Derekegyhava, v službi. Bog zna, kaj pride še vse na dan, in kako razširjena je bila tolovajska druhal.

— V rudniku „Bessegés“ se je unelo, 9 oseb je bilo usmrtenih, 3 ranjeni; ko so imena brali, jih ni bilo 127, tedaj mislijo, da je ne sreča več.

— V Rimu je umrl monsignor grof Frane Zichy, še le v 30. letu svoje starosti. Dve in pol leta je bil pri papežu kamornik; sv. Oče so ga silno ljubili, zato Jih je pa tudi njegova smrt hudo ranila. 20. in 21. t. m. so bile slovesne ss. maše za dušo ranjcega; prišel je tudi njegov oče, po telegramu poklican, vendar 24 ur prepozno. Pri črnih mašah je bilo narzočne tudi mnogo druge odlične gospode. Truplo bodo prepeljali v družinsko rakev na Oggersko.

— Iz Novega Jorka. V državi Misisipi je strašen vihar napravil neizmerno škodo. Malo mesto Beauregard je popolnoma razdejano, 23 oseb je bilo mrtvih, 90 ranjenih. V Vessonu je bilo podrtih 27 hiš, usmrtenih je bilo ljudi 13 in ranjenih 60. Tudi od drugih krajev se sliši od velikih nesreč. Po novejših poročilih pa je bila nesreča še veliko večja.

Za metrično mero in vago

vzprijetje so v Avstriji vsled skupščine c. kr. normalne merilne komisije naslednje kratice:

I. Za dolžine:

Kilometer	= km
Meter	= m
Decimeter	= dm
Centimeter	= cm
Milimeter	= mm

II. Za ploščadi:

Quadrat-kilometer	= km ²
„ meter	= m ²
„ decimeter	= dm ²
„ centimeter	= cm ²
„ milimeter	= mm ²
Hektar	= ha
Ar	= a

III. Za kubično mero:

Kubik-kilometer	= km ³
„ meter	= m ³
„ decimeter	= dm ³
„ centimeter	= cm ³
„ milimeter	= mm ³

IV. Za posode:

Hektoliter	= hl
Liter	= l
Deciliter	= dl
Centiliter	= cl

V. Za uteže:

Tona (Tonne)	= t
Metrični cent	= q
Kilogram	= kg
Dekagram	= dkg
Gram	= g
Decigram	= dg
Centigram	= cg
Miligram	= mg

Te kratice morajo se v tisku in v pisavi pisati s kurzivnolatinico in brez pike.

Te kratice so jedino avtentične, vsled naredbe pravoslovnega ministerstva z dné 23. marca t. l. št. 4515 sodnijsko upeljane, tedaj v javnem življenju merodajne. Naj se jih torej vsakdo privadi.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 9 gl. 24 kr. —
domača 8 gl. 10 kr. — Rž 5 gl. 80 kr. —
Ječmen 4 gl. 95 kr. — Ajda 5 gl. 60 kr. —
Proso 5 gl. 45 kr. — Turšica 5 gl. 28 kr. —
Oves 3 gl. 30 kr.

Eksekutivne dražbe.

5. maja 3. e. dzb. pos. Katarine Težak 2735 gld. Metlika. — 3. e. dzb. pos. Jernej Polanec iz Leš 6217 gld. Radoljica. — Relicijacija zemljišča cenjenega 946 gld. — Cur. Nro. 18 rktf. Nro. 17½ pod Krup. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Anton Malešič iz Radovice št. 20 2900 gld. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Jurij Kocjan 1737 gld. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Andrej Podmilšak iz Krašnje 1372 gld. Brdo. — 1. e. dzb. pos. Janez Urnkar iz Gabrovnice 1793 gld. 80 kr. Brdo. — 1. e. dzb. pos. Anton Jesih iz Pijave gorice št. 9. 3197 gld. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. France Bratuš iz Šent-Vid, 280, 55, 186, 149, 190 gld. Vipava. — 3. e. dzb. pos. Jakob Štrumbelj iz Spodnjega Gola. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. ml. Marija Dolenc 210 gld. iz Stanežič. Ljubljana.

Umrli so:

25. aprila. Martin Rebek, kupč. pomočnik 17 let, Kravja dolina 11. tuberkuloza. — Marija Kania, hišna posestnica, cesta v mestni log. starost. — Florijan Hren, gostač, 72. Gradeške ulice, prsna vodenica.

Katoliška bukvarna

v
Ljubljani,
stolni trg št. 6,

priporoča svojo bogato zalogo **raznoverstnih podobic** in sicer:

100 podobie (svitlih ali bronsiranih) **spomin prve sv. spovadi** velja 1 gl.

100 podobie svitlih, **spomin prejete sv. birme** 80 kr.

100 podobie z lepo barvenim tiskom na močnem papirju, z zlatim robcem 7 gl.

100 podobie svitlih, **spomin prvega sv. obhajila** 80 kr.

100 podobie na navadnem papirju s prav lepo sliko v barvenem kamnotisu (z molitvicami in sklepi na drugi strani.) 3.60 gld.

100 podobie istega natisa natisa na močnem papirju z robei 7.50 gld.

100 podobie ravno takih z zlatim robom in zobci 8 gld.

Zraven teh se pa dobivajo na izbero tudi druge podobe razne lepote in velikosti od navadne prav nizke cene do naj lepših in dražjih.

Pri fari sv. Jakoba v Ljubljani so naprodaj

cerkveni stoli,

še lepi in dobro ohranjeni.

Kdor jih potrebuje, naj se oglasi pri m. župniku, prečast. gosp. Jan. Rozmanu. Dobil jih bode gotovo po pravi ceni.

Služba organista in cerkovnika

se odaja v Žužembergu. Kdor jo želi, naj se oglasi pri č. g. župniku vsaj do 8. maja t. l.